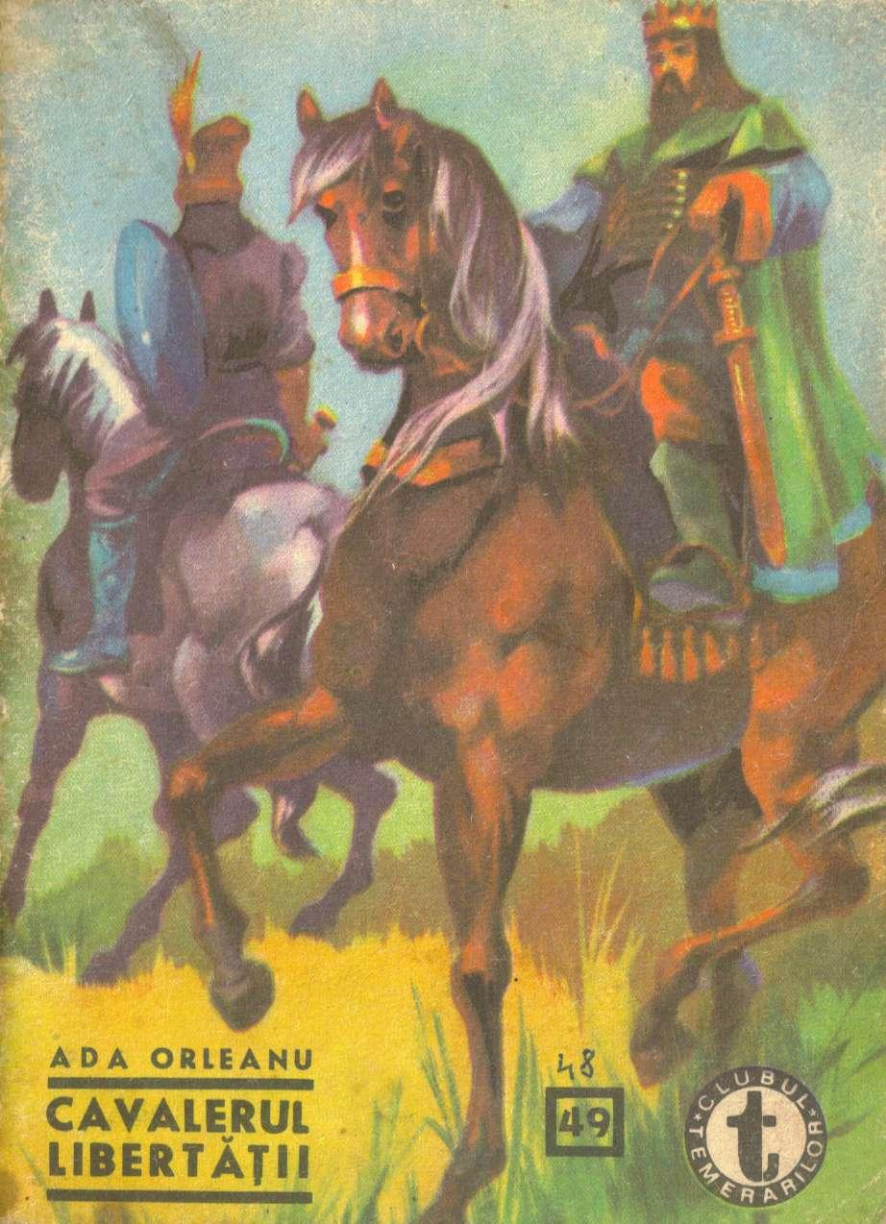

ADA ORLEANU

CAVALERUL LIBERTĂȚII

48

49

CLUBUL TEMERARILOR

ADA ORLEANU

CAVALERUL LIBERTĂȚII

CAVALERUL LIBERTĂȚII

CAVALERUL LIBERTĂȚII

CAVALERUL LIBERTĂȚII

CAVALERUL LIBERTĂȚII

CAVALERUL LIBERTĂȚII

II

EDITURA TINERETULUI

Coperta de DUMITRU IONESCU

Redactor : GEORGETA PĂSĂRIN
Tehnoredactor : GABRIELA ILIOPOLOS

Dat la cules 18.09.1968. Bun de tipar 10.10.1968. Apărut 1968. Comanda nr. 8230. Tiraj 134.140. Hîrtie ziar sul de 50 g/m². 700×1000/32. Coli editoriale 2,8. Coli de tipar 2. A. 12.557. C.Z. pentru bibliotecile mici 8R—31

Tiparul executat sub comanda nr. 80 717 la Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii", Piața Scînteii nr. 1, București — Republica Socialistă România

La un ceas după miezul nopții o umbră se strecură din Casa Slujitorilor, furișîndu-se spre pîlcul pinilor. Coroanele se aplecau spre pămînt îngreunate de zăpada înghețată. Cerul avea limpezimea cleștarului. De mai multe zile ninsoarea se oprise, iar natura părea încremenită.

Dinspre Casa Domnească zbucni țipătul străjerilor. Umbra se desprinse iute din dosul pinilor și pieri către zidul împrejmuitor.

Ușa chiliei se deschise ca la un semn, apoi se închise într-o tăcere deplină. Înăuntru, sub iconostas, ardea o singură lumînare. Ferestruica zăbrelită fusese acoperită cu o bucată de postav negru.

— Să așteptăm să treacă străjile ! Și-așază-te, boierule !

Musafirul nu se așeză, rămase în picioare, neliniștit, nerăbdător.

— A sosit ? întrebă, după ce auziră străjile tropăind pe poteca alunecoasă, prefăcută în sloi de gheață, spre ieșire.

— Mda ! bîțîi bătrînul din cap, fără nici o bucurie.

Celălalt întreba cu ochii.

— Nimic scris de la domnie ?

— Nimic !

— Nici din gură ?

— Ba da : să înapoiez domniei tale darul trimis.

Trupul musafirului păru că se frînge.

— Nu e cu putință ! șopti pierdut.

Călugărul caută sub căpătîi, de unde scoase o pungă îmbăierată, pe care Udobă o recunoscu. Punga aceea făcuse un drum lung peste munți.

Se înapoia la stăpîn neatinsă ? O luă descumpănit din mîinile monahului. Fălcile i se zbăteau, obrajii tineri își pierduseră tot sîngele de sub piele. Îi desfăcea legătura în neștire, cu gîndurile răvășite, năuc. Cu atît mai mare îi fu mirarea cînd descoperi în adîncul ei o cutie mică, pătrată, din argint. Aruncă punga și veni către lumina lumînării cu minunăția aceea în palmă, nedumerit, tulburat peste măsură. Tremurul fălcilor se potoli, dar zbuciumul sîngelui îi păcănea în urechi ca un torent ce năvălește pe neașteptate într-o vale aproape seacă. Călugărul se trăsese deoparte, ținînd brațele încrucișate, frămîntat de gînduri grele. Cavalerul deschise cutiuța. Pe mătasea albă, cu care era căptușită, se afla un inel. Îl privea fără să priceapă. Nu era al său. Se răsuci spre monah, strigînd :

— Slăvit să fie măritul Domn !

Verzuiul ochilor lui se întunecă. Ridică inelul din temnița capitonată, îl cercetă însuflețit, din ce în ce mai bucuros. Veriga purta pe zmaltul ei roșu-închis o scriere încîrligată, din aur. Doi lei, cu capetele întoarse unul spre dreapta și altul spre stînga, susțineau cu cîte o labă piramida trunchiată ce avea în adîncitura sa un cristal mare de diamant negru *.

— O, cine o să ne dezlege taina scrierii acesteia ? strigă, uitînd de orice prevedere.

— Sssst ! făcu monahul, apropiindu-se. Ce scriere ?

* Alt inel al lui Nan Udobă, găsit în mormîntul său (7). Descris după ilustrația publicată de B.M.I. — 1923 — (Iorga, Pârvan).

Udobă îi întinse inelul. Abia atunci văzu şi Paisie că altul era inelul şi nu cel trimis prin mijlocirea sa peste munţi.

Scrierea gotică avea să fie descifrată, la cîteva zile numai, de un călugăr de la Sînnicoara : „Doamne ajută !" Prin acest semn, Mircea îi arăta lui Udobă deplina sa încredere şi îi ura izbîndă.

— Ce slobodă mi-e inima !

— O piatră de moară o apăsa şi pe a mea, răsuflă monahul adînc. În ochii săi se aprinseră apoi două flăcărui. Vlad pune la cale ceva împotriva Măriei Sale. Vornicul a rostit numele stolnicului Bratei. Pe al celuilalt boier nu l-am deslușit.

— Cum ai aflat ? se repezi Udobă.

Gura monahului se pecetlui. Părea că nu auzise întrebarea.

— Dacă e taină, taină să rămînă ! surîse Nan Udobă. Nu uita să-i înştiinţezi pe stareţi. Plecăciunile ce le vor face uzurpatorului, vor scuti mînăstirile de-a fi răscolite. Vor putea astfel adăposti în voie pe credincioşii slujitori ai adevăratului Domnitor, prigoniţi de hicleni.

Capitolul al VIII-lea

UN HRISOV ÎNSEMNAT

Un șir de carete se îndrepta spre cetatea Făgăraș, venind dinspre Brașov, însoțit pe laturi de cete transilvănene înarmate, cam la o mie de oșteni, cît un pîlc muntean. În fruntea alaiului călăreau cîțiva viteji de-ai pîrcălabului cetății și de-ai starostelui. La o oarecare depărtare, pe același drum, o oștire ungurească, nu prea numeroasă — un corp de oaste — venea pe urmele caleștilor.

La poalele muntelui, în lunca Oltului, iarna abia își luase tălpășița. Rămînea stăpînă încă multă vreme pe culmi, în zănoage și în văile prăpăstioase. Abia în vară izbutea puterea soarelui să biruie omătul, preschimbînd înfățișarea locurilor. Prefăcută în apă cristalină se rostogolea peste pereții stîncoși, să întîlnească pîraiele pierite în crăpături, sau rămînea să adîncească unda iezărelor albastre din gura largă a căldărilor. Nici o trecătoare nu tăia muntele acesta, ca un zid neted de cetate, de-a curmezișul, nici un drum de căruțe nu-l străbătea de dincolo, încoace, numai cărări înguste, întretăiate în lungul piscurilor, ori coborînd amețitor povîrnișurile umblate de turmele ciobanilor.

După aproape o lună de ședere în cetatea Brașovului, Mircea se reîntorcea în ducatul său. Pe la mijlocul lui februarie fusese vestit să poftească degrabă la o altă întrevedere însemnată, de prietenul său Știbor, voievodul Transilvaniei. Apoi, la numai cîteva zile, sosise și trimisul regelui Ungariei cu o scrisoare către „Strălucitul bărbat, Domnul Mircea, voievodul transalpin..." arătînd că dorea să-l vadă, să se sfătuiască împreună.

Craiul adăuga că bucuria i-ar fi şi mai mare, dacă Domnitorul va veni însoţit de credincioasa doamnă, soţia sa".

Sigismund se oprise la Braşov, întors dintr-o campanie militară întreprinsă împotriva lui Ştefan Muşat, şi aştepta primăvara ca să se întoarcă la Buda.

Întrevederea aceasta se sfîrşise de curînd.

La ospăţul dat în cinstea lui Mircea şi a doamnei sale, le vorbi de această luptă sfîrşită cu bine.

— Uzurpatorul de la Suceava ne-a înlesnit o biruinţă uşoară. Îşi teme tronul. Solii ne-au adus o scrisoare de pace dibaci ticluită. Se declară prieten, vasal, dar împotriva turcilor nu primeşte să meargă. Povaţa lui Iagelo.

— Polonia e departe, n-o strîmtorează cu nimic Ildîrîmul.

— Aşa e, iar Vladislav, ca să ia o hotărîre, trebuie să-i aducă sub ascultare mai întîi pe panii lui. Şleahta* e risipită pe întinsul marii Polonii, făcînd ce-o taie capul. Nici să n-audă de cruciada pe care domnia mea vrea s-o încropească. Nădejdea ne rămîne la curţile apusene. Soliile noastre au împînzit Europa.

Se opri înveselit de un gînd.

— I-am scris regelui Franţei şi despre domnia ta. Şi lui Filip de Burgundia. Hermann de Cilly e nu numai un nobil viteaz al domniei mele, dar şi-un bărbat plin de isteţime. La îndemnul său i-am strecurat regelui Franţei cîteva vorbe ce o să-l pună pe gînduri, cum că Baiazid s-ar fi făli că va da calului său să mănînce ovăz în catedrala din Roma **.

---

* Nobilimea poloneză.

** Scrisoarea lui Sigismund către regele Franţei cuprinde aceste cuvinte; vezi şi „Scrisoarea a III-a" de M. Eminescu.

Nobilii maghiari făcură haz de gluma regelui. Mircea nu împărtăși ușurința cu care era cîntărită puterea otomană. „Dea Domnul ca zeflemeaua să nu se întoarcă împotriva craiului unguresc", gîndea, în vreme ce ținea paharul său cu vin înălțat în cinstea gazdei. Era așezat în stînga regelui, doamna Mara la dreapta. Aceasta sorbea cu nesaț vorbele de duh ale rubedeniei sale, neștiutoare despre miezul amar al lucrurilor.

— Hrisovul ce-l vom semna mîine, va fi pentru domnia mea un sprijin însemnat, ținu să rostească înainte de a goli paharul, apoi se reașeză. O clipă păru preocupat. Îi vorbi Basarabului cu bunăvoință.

— Domnia ta mă va însoți numai de voi merge în fruntea oștirilor ; de voi trimite doar pe gladiferul nostru, vei face la fel. Deocamdată am hotărît a pune la îndemîna voastră un corp de oaste ungurească, în frunte cu iubitul nostru Ștefan de Losoncz.

Mircea îi mulțumi, își arătă deplina încredere în banul Ștefan — o rubedenie a doamnei Mara — pricepînd că regele îl alesese într-adins.

— Nu știu cînd îmi vor îngădui treburile a o face, dar Domnia ta să nu se îndoiască de hotărîrea mea : voi coborî munții să alung unealta lui Iagelo de la Argeș. Vom merge împreună, desigur. Ar fi bine să sfîrșim treaba aceasta înainte de a se strînge cavalerii apuseni la Buda. O, ce greu se mișcă acești seniori !

— În vreme ce Idîrîmul nu stă cu mîinile în sîn. Ce va face oare Veneția ?

— La îndemnul papei a făgăduit o flotă. Sosesc neîncetat arme. Credinciosul nostru Știbor se va îngriji ca armele să nu-i lipsească nici Domniei tale. Toate atelierele lucrează aici în Transilvania cu ardoare pentru Domnia ta. Pîrgarii orașelor au tot interesul, drumurile

nu mai sînt slobode pentru neguțătorii transilvăneni. Brașovul te-a primit ca pe un slăvit biruitor ce ești.

— Într-adevăr, Domnia mea nu va uita cinstirea ce mi s-a adus din partea tuturor.

A doua zi, grămăticul Mihail, din partea Domnitorului, împreună cu cancelarul și palatinul regelui întocmiră hrisovul de înțelegere dintre cei doi, în vederea luptei împotriva vrăjmașului otoman, ce amenința cu cotropirea și țările de la nord de Dunăre. Era în 7 martie, o dimineață zburlită, vîntoasă, venită după zile calde și luminoase.

— A cui e baba astăzi? glumi Domnitorul, întrînd însoțit de boierii Baldovin și Stoean Glin* să întocmească scrisorile de încunoștințare către cancelariile crăiești, despre însemnatul hrisov iscălit de regele Ungariei și Domnitorul Țării Românești.

— A lui Mușat și-a lui Iagelor, Măria Ta, îi întoarse gluma grămăticul Mihail.

Făcură haz cu toții. Domnitorul îi ceru nobilului Mihail să citească hrisovul. Acesta începu domol, poticnindu-se cînd și cînd la cuvintele latinești mai greoaie, presărate de părtașii maghiari, încît mormăiala sa semăna mai degrabă a litanie.

— Treci la fapte, lasă titlurile!

— Atunci s-o luăm de-aici... „ajutați de sfatul baronilor* noștri de ambele părți...“ Să le înșir numele, Măria Ta?

Domnitorul făcu o mișcare, îndemnîndu-l cu mîna. Glasul urma pe același ton.

---

* Hrisoavele Coziei (din).

** Traducerea din latină. Redat după D. C. Arion: „Hrisoavele lui M. C.B. 1386—1418“.

...„de prietenie și într-ajutorare, împotriva puterii otomane“...

Actul cuprindea și învoiala de care pomenise regele la masă, ceea ce așeza pe cei doi conducători într-o deplină egalitate, deși unul dintre ei, în fapt, nu mai ocupa tronul țării de cîteva luni.

— Domnia mea e uluit de o atît de mare bunăvoință, le împărtăși cavalerilor săi gîndurile ce-l însuflețeau. L-am judecat oare greșit, ori s-a schimbat o dată cu trecerea năbădăioasei și necugetatei sale tinereți ? La urma-urmei... și nu-și sfîrși gîndul.

— Să ne vedem de treburi, solii așteaptă să plece.

— Și noi ar trebui s-o facem cît mai curînd, Mărite Doamne, îndrăzni logofătul Baldovin. Petrecerile se țin lanț aici și inima noastră nu se ușurează, pentru că ne e mintea într-altă parte.

— Nădăjduiesc că după dănțuiala babelor o să poftească zînele, surise Domnitorul.

Dar vremea rea mai ținuse aproape o săptămînă și nici o caretă nu se urnise la drum. Porniseră călare, cu două zile mai înainte, boierii Gal și Iacov, ducînd vestea sosirii către pîrcălab și staroste, spre găzduirea oaspeților de seamă și a ostirii ba-

— Degeaba ți-a fost truda! Degeaba și suferința! rosti Mircea dezamăgit, după o lungă tăcere, cercetînd cu luare-aminte sulul. Pe neașteptate se ridică, făcu un semn să-l lase singur. După ce-l văzu plecat pe călugăr se preumblă o vreme îngîndurat, din nou apropie scrisoarea de lumina lumînărilor din policandru, apoi chemă la el pe postelnic.

— Aș avea nevoie de medicul sas. Găsește-mi-l degrabă și trimite-l la mine cu logofătul.

Postelnicul fugi tulburat, crezînd că însuși Măria Sa avea nevoie de îngrijirile neamțului. Nu trecu mult și pătrunse în iatac boierul Baldovin. Îl găsi pe domnitor citind știrile sosite din țară. Pe unul dintre degetele sale lungi sträluci un inel cu piatră mare, rotundă, veche. Dregătorul se întrebă a nu știu cîta oară unde-l mai văzuse, căci îl mai văzuse undeva — era sigur de acest lucru. Nu avu vreme să-și scormonească mintea. Voievodul lăsă scrisorile și înălță privirea spre el.

— Stolnicul Bratei să fie supravegheat!

Logofătul păru mirat.

— Călugărul de la Tismana de asemenea!

Așteptă lămuriri, dar nu veniră.

— Măria Ta, am a-ți da o veste...

Ochii negri se strînseră ușor, expresia feței lungi, slabe, se înăspri.

— Nan Udobă, comisul uzurpatorilor, e acum vistier...

Îngrijorarea pieri deodată de pe chipul domnitorului.

— Urcă tot mai sus hicleanul!

— Lasă-l să urce! se mulțumi să rostească Mircea, chiar vesel de vestea rostită.

Ciudățenia aceasta îl frămînta pe logofăt de mai multă vreme și avea să-l frămînte din ce în ce mai mult, ca și pe ceilalți boieri din slujba domnitorului.

Capitolul al IX-lea

TRONUL SĂ MAI AȘTEPTE

Oștile părăsiră orașul Făgăraș la sfîrșitul lunii mai. Le însoți o bucată de drum norodul, strigînd urale de izbîndă către cavaleri și oșteni. Porneau spre o țară îndepărtată, pe un drum ocolit, la porunca Domnitorului Mircea și a celor doi prieteni ai săi, voievodul Transilvaniei și banul Ștefan de Losoncz, vasalul regelui Sigismund, să o scape de sub stăpînirea osmanlîilor. Cel dintîi îi puse la îndemînă oștiri, al doilea îl însoțea cu mai mulți nobili maghiari. Țelul voievodului muntean nu fusese împărtășit cu încîntare de Sigismund, care ar fi vrut mai degrabă o încercare nouă de a doborî de pe tronul Țării Românești pe uzurpatorul potrivnic lui, unealtă a turcului. La începutul lunii, la porunca sa, nobilul Losoncz se avîntase dincolo de munți să aducă la îndeplinire această dorință a stăpînului său, dar urmarea se văzuse. Într-o scrisoare, o recunoștea drept umilitoare și primejdioasă însuși cel vinovat de pripeala aceasta : „Vlahia e pierdută pentru noi, Dunărea căzută în mîna dușmanului...". Cu drept cuvînt „Terra Transalpina", cum o numea el, nu numai că nu fusese slobozită, dar pe deasupra turcii, chemați de Vlad, puseseră mîna pe Turnu, zis Nicopolul-Mic. În cetate așezase oșteni de-ai lor, iar mai apoi Baiazid, încurajat de nesocotința și neputința lui Vlad, înșfăcase Dobrogea și Dîrstorul, pretinzînd că le apără de lăcomia coroanei ungurești.

Pregătirile de plecare se încheiaseră cu un praznic mare. Duminica trecu ca o clipă în sala de ospeție a cetății. Vinul vechi, din ținutul Bălgradului, mare cetate

a Transilvaniei, ce în vechime Apullum se chema, şi bucatele îmbelşugate, gătite de cuhnia domnească, sporiseră veselia. Domnitorul, cavalerii se prefăceau a nu vedea îngrijorarea de pe chipurile soţiilor, iubitelor, rubedeniilor. Anca de Ludaş lăsă sfiala la o parte şi, într-ascuns, mîna ei catifelată o căuta pe a jupanului Şerban, să-i dăruiască talismanul ce avea să-l ferească de iataganul spahiilor. Cu un oftat i-o prinse şi o frămînta *năuc, pînă ce fata începu să geamă* din pricina strîngerii. Ochii lui adînci îşi cereau iertare umezi, şi fecioarei îi păru a se oglindi în helesteul fără fund din curtea părintească, printre frunzele nuferilor. Doamna Ţării Româneşti împărţi la sfîrşitul ospăţului, împreună cu domniţele şi jupîniţele, lucruri cusute de mîinile lor cavalerilor maghiari, saşi şi munteni. Nici oştenii n-au fost uitaţi. Slujnicele purtară spre cete şi pîlcuri coşuri încărcate cu hrană de drum, aduse din beciurile boltite şi răcoroase ale cetăţii. Licsandra îi întinse lui Bărbat *o năframă cusută cu rîuri* de lămîiţă. „Să n-o pierzi!" îi şopti iute. „Şi să te-ntorci cu bine!" Încurajat de vorbele ei, de lumina slabă a faclelor, oşteanul se repezi şi o sărută pe tîmplă, ceea ce o ruşină într-atît, că fugi fără să se mai uite în urmă. Ascunsă într-un ungher, se aşternu pe plîns, nici ea nu ştia de ce.

* * *

Poienile ducatului înfloriseră aromitor. Oştirile străbăteau olatul de la poalele Făgăraşului, îndreptîndu-se spre cel al Bîrsei. Tălăngi răsunau tot mai îndepărtate în înserarea ce se lăsa, arătînd că turmele şi cirezile se trăgeau spre ţarcuri şi ocoale. Pe ogoare se vălurea meiul şi secara, iar pe locurile apropiate de albia Oltului, trifoiul şi dughia, inul şi cînepa.

După ce hodiniră la Brașov și se întăriră cu oștirea de lefegii strînsă și tocmită de voievodul Știbor, pe care o luă în primire Milcul Voicu Dănișor, Domnitorul dete poruncă de trecere a munților. Smuls din ghearele pretinsului călugăr și ale stolnicului Bratei, acest boier se întremase iute sub îngrijirile medicului domnesc. Bănuiala înfiripată în mintea Domnitorului, de cînd i se înfățișase în iatac acel monah, o întăriseră veștile primite de peste munți. Licoarea ce i-o strecurase bolnavului, pretinzînd că o să-l întărească, nu era decît o fiertură de buruieni adormitoare, vătămătoare pentru minte — cum îl înștiințase în taină medicul sas. Cele petrecute n-ar fi fost date la iveală cu totul, dacă Micul, la povața sașului, nu s-ar fi prefăcut mai departe istovit. Crezînd că-i făcuseră cu adevărat de petrecanie, cei doi se sfătuiau fără sfială, de față cu el.

— Uzurpatorul se perpelește ca pe jeratic, Măria Ta, neștiind cum să purceadă la aflarea sorocului de năvală a oștirii transilvănene a Măriei Tale asupra sa, îi dezvăluise Dănișor uimit.

Prinși, legați, aruncați în temniță, își recunoscură vina, cerură îndurare pentru viața lor, împroșcindu-l pe uneltitorul Vlad cu blesteme. La puțină vreme, poposi în cetate adevăratul călugăr, cel trimis de egumenul Nicodim, și lucrurile se lămuriră pe deplin. Stolnicul Bratei se însoțise de la bun început cu presupusul monah — tot o unealtă boierească a dregătorilor lui Vlad — să-l prade de scrisoarea și arginții sortiți Domnitorului Mircea. La hanul unde trăseseră toți trei, nu izbutiseră. Plecați pe urmele sale, îndepliniseră ticăloasa faptă într-o pădurice, apoi se despărțiseră, apucînd pe căi diferite, lăsîndu-l pe bietul schimnic dezbrăcat, legat de un copac, să pună în seama a cine știe ce tîlhari prădăciunea. Obosit și înfometat, stolnicul căuta o casă de

român. Nu numai că n-o găsise, dar se pomeni pe neașteptate cu o săgeată în picior. Fusese jefuit, la rîndu-i, de hainele sale scumpe și de punga cu arginți. Tîlharii, de astă dată unii adevărați, îl părăsiseră însîngerat, doborît la pămînt. Așa-l găsise Dănișor, care se strecura furiș către cărările munților. Milos, încrezător, îl purtase în circă pînă la sălaș, cerînd găzduire în casa unui dulgher. Nu se urnise de la căpătîiul lui pînă nu-i văzuse tăietura spre vindecare. Se pregătea de drum, să se pună în slujba Domnitorului Mircea cît mai degrabă.

— O să vin și eu îndată ce m-oi întrema, gemuse Bratei, prefăcîndu-se slăbit, dar nici n-apucase celălalt să iasă bine pe ușă, că sărise din pat, cu arcul și tolba cu săgeți ale dulgherului, pornind pe urmele sale. Îl ajunsese pe Dănișor la un pîriu. Dintr-un stufăriș slobozise spre el una după alta cîteva săgeți. Gîfîia, se înecă de atîta alergătură, dar truda nu-i fusese degeaba. Dănișor era mort. Căzut cu fața în jos în apă! Unda pîrîului se înroșise. După isprava-i spurcată, pierise fără urmă.

*

* *

Cîțiva viteji porneau să cerceteze dinainte drumul — îndrumați de tînărul boier Șerban — purtînd trîmbițe și tobe cu care se da semnalul de primejdie. Grosul oștirii venea pe urmele acesteia. Străbăteau locuri povîrnite, înguste. Muntele mai păstra zăpada groasă pe creste și în unghiurile dintre culmi. Călărimea, deși împărțită în trei pîlcuri — al dregătorilor munteni în frunte, în mijloc husarii, urmați de curtenii mai vîrstnici — se strecurau greu pe cărările întortocheate, înșiruită pe cai falnici, dar neînvățați cu pragurile stîncoase,

ducînd pe spate povara seniorilor împlătoşaţi de război, cu cămăşi din fir de fier, armuri apăsătoare, coifuri metalice, genunchiere şi apărători la încheietura mîinilor şi la glezna picioarelor, sabia la şold şi lancea în teaca şeilor. Pedestrimea, înarmată cu suliţe, arcuri şi tolbe cu săgeţi, avînd atîrnate de umăr scuturile de apărare — din lemn acoperit cu piele, ca cele tătăreşti — se aşeza degrabă în ascunzători de steiuri, pînă ce sosea porunca de înaintare.

Urcuşul se sfîrşi. Înainte de a coborî, oştile se hodinără, alcătuind pe plai tabăra în care maseră cîteva zile. Domnitorul, însoţit de dregători de-ai săi şi străini, cercetară stricăciunile, împărţiră porunci cum să fie orînduită din nou oştirea. Caii vătămaţi aveau să fie întorşi la Braşov împreună cu oştenii îmbolnăviţi.

La poalele munţilor întîlniră o turmă de oi. Ciobanul nu se zărea nicăieri. Cîţiva voinici plecară să-l caute. Îl găsiră ascuns împreună cu doi feciori ai săi, oameni zdraveni, spătoşi, în desişul pădurii. Aduşi în faţa Domnitorului, aşteptau întunecaţi, cu fălcile încleştate, hotărîrea acestuia. Jupan Manea izbuti să-i smulgă celui bătrîn cîteva vorbe. Îi gonise de lîngă turmă şi zăvozi de teama oştirii străine.

— De lupi şi de tîlhari să vă înfricoşaţi, oameni buni, nu de oştenii Măriei Sale, le strigă boierul.

— Hei, bietul! oftă moşul cu obidă, bîţîind din cap cu neîncredere. De mult s-o fi prăpădit fiul lui Radu Negru-Vodă!

Domnitorul surîse.

— Cine ţi-a dat, păstorule, vestea aceasta?

— Apăi nimeni, mintea mea socoate aşa, că de trăia, cum să-l lase inima să pribegească la străini şi de ţară să n-aibă habar? S-aleasă paragina de moştenirea Basarabilor! La Curte, huzur boieresc, la Turnu, pe Du-

nărea noastră Ildirîmul, în Țara lui Dobrotici și la Dîrstor numai osmanlii, de nu mai încăpem nici noi bacii cu turmele de ei.

— Într-acolo se-ndreaptă Măria Sa, și slobode vor fi iarăși olaturile de la marea cea mare! vorbi Călin din Scareiul Făgărașului, frate cu egumenul Stanciul, nobili amîndoi de-ai Basarabului. Te pleacă, netrebnice moșneag, în fața Măriei Sale, și cere-i iertare de vorbele necredincioase ce ți-au ieșit din gură!

Ciobanul, îmbrîncit, căzu la picioarele lui Mircea. Fiii se lăsară singuri la pămînt, luminați dintr-o dată la față. Domnitorul se aplecă să-l ridice pe bătrîn, mustrîndu-l pe cavalerul pripit în judecată.

— Domnia mea altcum socoate! Sînt cuvinte grăite întru adevăr! Te du la treburile tale, păstorule, și de va întreba cineva dacă văzut-ai o oștire numeroasă să zici că nu, dar în inimă să rîzi, pentru că mîinile Domnitorului Mircea te aridicară și tot Domnia mea va aduce din nou slobozenia ce o avură aceste pămînturi, dreptatea și pacea!

Abia atunci crezu moșneagul și sughiță a plîns.

— Ți-i dau pe amîndoi feciorii, Mărite Doamne! Călăuze mai bune n-ai să găsești, de n-or fi buni oșteni, că de mici îi port după mine spre toate olaturile. Țara lui Dobrotici o știu ca liniile din palmă. De vreți s-ajungeți la Brăila, s-o țineți pe apa Teleajenului, spre vadul Buzăului. Înspre Cîmpulung de apucați, să ocoliți drumul cel mare, că-ntr-acolo mergea, pesemne, o oștire a Vladului. Întîlnirăm acum două nopți niște ortaci ascunși cu rămășița turmei nespîrcuită de împlătoșați. Numai sudalme și tînguiri țîșneau din gura sărmanilor! De-aia-nțepenirăm și noi în tufe, că ziceam c-or fi tot hiclenii și ne-ar tăia și firul vieții.

După ce opri pe unul dintre feciori, Domnitorul ţinu sfat de război împreună cu dvorenii *, să hotărască ce au de făcut.

— Dacă am merge pe urmele oştirii, zic şi eu ca domniile voastre, că apucată din spate am nimici-o, dar cugetul nu mă lasă să sfîrtecăm viteji de-ai ţării cu nemiluita, pentru o mînă de boieri spurcaţi.

— De nu, să aflăm măcar încotro se îndreaptă, ce are de gînd să săvîrşească.

— Ţelul Domniei mele nu s-a schimbat, de aceea ne vom urma calea. Nădăjduiesc că dregătorii uzurpatorului n-o să cucerească Transilvania, glumi Mircea. Tronul să mai aştepte, slobozenia ţării înainte de toate! Unde sînt muntenii, să nu poftim noi, avem vreme pentru asta, încheie el sfatul, dînd apoi poruncă de urnire înspre Teleajen.

La Brăila, Domnitorul hotărî popas lung, după ce ascultă sfatul pîrcălabului. Oştirea fusese întîmpinată de garnizoana munteană cu chiuituri. Apoi se apucară de rînduit mulţimea corăbiilor. Solii cetăţii se împrăştiară spre dregătorii olaturilor dobrogene, ducîndu-le cuvînt de taină, ocolind posturile otomane. Chefaliile îi rămăseseră credincioase lui Mircea, fără să arate pe faţă acest lucru, de teama iataganelor. Dobrogea cunoscuse cruzimea sălbatecă a achingiilor şi azapilor celor dintîi sultani, suferea acum nu numai prădăciunile, dar chiar stăpînirea păgînului. Fusese cucerită şi eliberată în mai multe rînduri de Basarabi. Cu doi ani în urmă Dîrstorul căzuse prin înfometare. Populaţia din cetate se predase învingătorului după ce făgăduise că le dăruia la toţi viaţa, dar biata adunătură fusese spintecată numaidecît, fără să scape un copil ori vreo femeie. În anul

* Curteni în costume ostăşeşti.

următor urgiei acesteia, Mircea descotropise nu numai Dîrstorul, dar și întreaga Dobroge, dînd prinșii în mîna chefaliilor.

O parte din oștire coborî spre Dîrstor, în corăbii, pe Dunăre, în vreme ce restul, cu toată călărimea, se strecura într-acolo pe uscat, ocolind smîrcurile.

Corăbiile se opriră într-un anume loc, nu prea departe de cetate, să aștepte restul oștirii. Dinlăuntrul Dobrogei se mișcau spre același punct căpeteniile chefaliilor, cu pîlcurile și cetele lor, ascunse prin stufărișuri, înaintînd doar noaptea. Cetatea trebuia cuprinsă prin surprindere. Numărul ostașilor turci din garnizoană, copleșit de al muntenilor, făcea cu neputință păstrarea Dîrstorului, dar ienicerii și spahii le puteau veni într-ajutor, și Domnitorul urmărea să-l recucerească fără pierderi mari de oameni. Porunca merse și către căpeteniile dobrogene, să nu hărțuiască nicăieri posturile de pe întinsul cîmpiei ori de la marginea Deliormanului. Dîrstorul luat, Țara lui Dobrotici era ca și slobozită.

Atacul fu dat noaptea, atît dinspre uscat cît și de pe corăbii. Garnizoana se pomeni lovită de bolovani, asediată de scări, țintită de săgeți, orbită de șomoioage aprinse, străpunsă de lănci, suliițe, spintecată de săbii.

În zori, prinșii fură mînați pe Dunăre, trupurile ucișilor azvîrlite în undele adînci, care le purtară spre mare. În cetate se orînduiră toate ca și cum nimic nu s-ar fi întîmplat, străjile muntene împărțindu-se pentru veghe, noul pîrcălab, boierul Manea, alegîndu-și oștenii pentru garnizoană, din rîndul dîrstorenilor și al celorlalte căpetenii dobrogene.

Cînd aflară numele cuceritorului, osmanlîii goniră către pașalîcurile de la miazăzi. Oștirea lui Mircea le împuțină numărul prin hărțuială, îi urmări, pătrunzînd

adînc în olaturile stăpînite de Baiazid, ce fuseseră odinioară ale ţaratului bulgar.

Petrecu vremea în Dobrogea pînă către mijlocul lunii iunie, întărind posturile chefaliilor, învăţînd oastea acestora cum să lupte cu păgînul.

— Să nu vă stoarcă vlaga făloşenia acestei biruinţe! Baiazid are oşti bune. Ienicerii şi spahiii lui se mişcă uşor, lovesc iute, diavoleşte. Nu mai risipiţi ducaţii pe armuri veneţiene! Domnia mea are de gînd să facă la fel. Călărimea noastră se răsuceşte greu în ele, caii osteneşc repede. Să luăm aminte ce are bun duşmanul, pentru că izbînda va fi de partea oastei celei mai iuţi şi mai iscusite, nu de partea celei mai numeroase.

Ajunsă din nou la Braşov, oştirea fu întîmpinată cu flori, sărbătorită. Biruitorii aflară însă o veste uluitoare. În lipsa lor, o oaste regală, pironită la Posada, fusese lovită pe neaşteptate de dregătorii uzurpatorului muntean şi zdrobită, lucru ce-l făcea pe Sigismund de Luxemburg să turbe, să se jure că va coborî munţii, şi din pulberea lăsată în urmă-i nu se vor ridica mulţi boieri valahi. Dar nobilii transilvăneni şi maghiari ştiau că după ce îi va trece furia, va uita şi de jurăminte, lăsîndu-se îmbătat de cine ştie care alt vis de mărire, lucru ce se întîmplă, cînd primi scrisori cu veşti bune de la regele Franţei şi de la numeroşii duci germani care doreau să ia parte la *cruciada sa*.

— Măria Ta, ştiu acum cine se afla printre dregătorii

Botul calului ieși din căușul mîinii și se puse pe nechezat.

Mircea scoase de pe deget inelul Udobilor și apucîndu-i cavalerului mîna i-l trecu pe inelar. Nan făcu gestul să-i înapoieze pe cel german, dar Domnitorul îl opri, rostind către el cuvintele întîiului Basarab, ușor schimbate :

— Îl meriți. Credința domniei tale față de noi te-a îndemnat să ne slujești mergînd pe o cale prea aspră. Din cele mai spinoase ! Cei care te-au învinuit în fața mea de netrebnicie, n-au decît să se căiască !

Mulți dintre cei aflați acolo nu se dumireau de ceea ce se petrecea, necunoscîndu-l pe mîndrul cavaler căruia Mircea îi dăruia toată bunăvoința sa.

În galopul cailor sosi întregul pîlc al boierilor ascunși în pădure. Urale nesfîrșite țîșniră din piepturile lor. Mișcat, Domnitorul îi salută cu sabia ridicată, așa cum făcuse și cu Nan Udobă.

Logofătul Baldovin călărea agale, mohorît. La o oarecare depărtare se țineau pe margini Bărbat și clopotarul.

— Grea e osînda Măriei Tale ! îngăimă, năuc, Baldovin.

— A mea nu ! Singur ți-ai dat-o.

Nan Udobă merse către el, zicîndu-i :

— Osînda ce-ai aruncat-o cu atîta ușurătate asupra unui Udobă, e și mai grea, boierule !

— Cugetul mi-e curat, se burzului logofătul. Nu datorez credință decît Domnitorului meu ! Capul domniei mele n-are gînduri întortocheate. El știe una, brațul meu alta !

— Dacă sabia mea nu iese din teacă la vederea Domniei tale, e pentru un lucru ce mi-a fost de folos în greaua sarcină ce mi-am luat-o : uzurpatorul a cre-

zut toată vremea că ura ce-i port logofătului Baldovin m-a îndemnat să-l slujesc. Se întoarse iute către Domnitor. Măria Ta, oastea trebuie scoasă din codru. La ceasul acesta uzurpatorul a aflat, desigur, tot. Nu teama mă iuţeşte, dar o hărţuială din partea lui ne-ar stînjeni coborîşul spre Dunăre. Garnizoana maghiară de la Turnu a fost încunoştiinţată de sosirea Măriei Tale şi a Luminăţiilor lor...

Calul alb mustăci din nou în vestmintele sale, îşi ascunse botul în mîneca hainei, hihonind uşurel.

— Ia-l !-E al domniei tale de-acum. Năzdrăvanul pe care-l călăresc e un dar crăiesc şi nu s-ar cădea să-l supăr pe Sigismund.

Corpul de oaste, condus de căpeteniile muntene, rămase mai departe în frunte, străbătînd locuri pustii de aşezări omeneşti, şi braniştі. Celălalt, însoţit de voievodul Ştibor, venea pe urmele sale, la o oarecare depărtare, să amăgească vrăjmaşul, de s-ar ivi cumva, şi să dea iureş în împrejurarea că ar lovi pe cel din faţă.

Mircea trecuse de mult pădurea Cotmeana şi ajunsese din nou în preajma Oltului, fără să întîmpine vreo greutate. La un loc prielnic dete poruncă de popas, să aştepte oastea lui Ştibor, rămasă prea în urmă. Cum vremea trecea, fără ca aceasta să se ivească, Nan Udobă plecă cu Milcul Dănişor şi cu jupanul Şerban, însoţiţi de Bărbat şi de Stanciu clopotarul — care se ţinea după el ca o umbră — să vadă dacă nu au rătăcit cumva drumul. Domnitorul socotea necăjit multele zile şi nopţi care trecuseră de la plecarea din Făgăraş, neştiind dacă Sigismund nu-şi pierduse răbdarea aşteptîndu-i.

Se lăsa seara. Oştirea translivană nu mai sosea. Cei trimişi s-o îndrume spre tabăra de popas pieriseră şi ei. Mircea ghici ce se întîmplase. Curtenii, chemaţi să-i primească porunca, o strigară mai departe oştenilor care se pregăteau să se ospăteze : se întorceau pe drumul venit, să sară în ajutorul voievodului Ştibor.

Porniră. Se auzea, dinspre *miazănoapte*, *tropot* de cai. Nu trecu mult şi se ivi o ceată întreagă de călăreţi, cu Ştefan Losoncz năclăit de sînge.

— Nu sînt atins greu, gemu acesta, cuprins de braţele Domnitorului. Vin şi ceilalţi. Ştibor s-a luptat cu uzurpatorul, i-a frînt sabia, l-a spintecat... Udobă a sosit la vreme. Îl încolţiseră dregătorii. Omul *acela*... uriaşul, a doborît cîţiva, dar alţii s-au năpustit şi ni l-au luat pe prins, pe Vlad... Era în mîna mea, zbiera înspăimîntat, totuna de sînge. Pe mine m-au străpuns în picior ; spurcăciunea aceea m-a mînjit aşa, şi vreau să lepăd de pe obrazul meu cît mai iute miasma de hislean...

Sosi şi grosul oştirii. Răniţii erau purtaţi pe tărgi întocmite din crengi, alţii, loviţi mai uşor, pe spatele cailor.

— O, cît aş fi vrut să mă iau pe urmele lor ! strigă Ştibor necăjit, ridicînd braţele. Ţara Românească ar fi acum slobodă, restul oştirii în slujba noastră. Dar cunoşteam *dorinţa domniei tale şi mînia regelui*, de nu vom ajunge la vreme.

— Unde e Nan Udobă ?

— Încearcă, mai încearcă să-l prindă viu sau mort...

— Ce greşeală ! Şi-ar putea pierde domnia lui viaţa !

— Cu vitejii aceia alături, nu s-ar teme nici cel mai slăbănog cavaler, darmite acest leu, Udobă !

— Să dăm semnalul de pornire, răniții au nevoie de îngrijiri. Tabăra noastră e așezată în loc bun ; vom rămîne acolo pînă vor fi în stare să meargă toți.

În plină noapte se reîntoarseră și ceilalți. Nobilul Călin, din Scareiul Făgărașului, străjuia cortul Domnitorului. Merse spre Nan Udobă să afle ce veste aducea.

— Măria Sa abia s-a culcat. Era îngrijorat pentru viața domniei tale și a celorlalți.

— După cum vezi, nu ne-a luat-o nimeni, dar nici noi n-am izbutit să-i ajungem din urmă, atît de năprasnic goneau, rîse încet cavalerul.

Jupan Șerban avea palma stîngă zdrențuită de tăietura unei săbii. Bărbat sîngera și el la un braț. Clopotarul aduse un pumn de sare și le presără rănile. Scrîșnire din dinți, dar nu scoaseră un vaiet, să nu-i trezească pe cei adormiți în pacea nopții.

Cerul, deasupră-le, îi cuprindea ca într-un cort uriaș, luminat de facle.

* * *

Oastea lui Mircea o ajunse pe a cruciaților abia la Nicopole, unde își așezaseră uriașa tabără. Regele îi întîmpină pe voievozi vesel, sigur de izbîndă.

— Nici nu cred că Baiazid va îndrăzni să ne lovească, așa că vom merge noi de aici să-l căutăm unde s-a ascuns.

Vorbele sale nu fură pe placul prietenilor. Ascunzișul sultanului însemna capcană, nu fugă sau teamă, cum își închipuiau toți cavalerii apuseni.

— Să fim cu ochii în patru, îi șopti Mircea prietenului Știbor.

Tabăra nu semăna de loc cu una militară, și mai puțin cu una de război, ci era o întindere presărată cu șopruri

de ospăţuri şi petreceri, corturi de desfrîu, căruţe învălmăşite, grajduri de cai. Niciunde vreun şanţ de apărare, vreo colibă de adăpost pentru străji şi oşteni, vreun turn din lemn pentru supravegherea împrejurimilor. Cînd, la îndemnul lui Mircea, Sigismund încercă să pună orînduială şi chibzuială în tabără, stîrni certuri între cruciaţi : cei care erau gata să asculte povaţa regelui — burgravul de Nürnberg, seniorii germani şi englezi — se aleseră cu batjocuri din partea ducelui de Burgundia şi a curtenilor săi, care îi învinui că sînt nişte fricoşi. Fălos din cale-afară, avînd sub ascultarea sa şase mii de burgunzi, nu-i cădeau bine poruncile craiului unguresc, mai ales că pusese la cale o mare serbare, cu ghiftuială, dănţuială şi muieri, chiar pe locul unde glăsuia Sigismund să fie ridicate baştele *.

Curtenii Domnitorului se trăseseră către o margine a taberei, orînduind apărarea oastei. Supărat pe harababura ce domnea pretutindeni, petrecerea fiind în toi, Sigismund dete poruncă să-i fie mutat cortul lîngă al lui Mircea.

Boierul Manea prinse un osmanlîu care da tîrcoale prin împrejurimi. Ameninţat cu uciderea, dezvălui că Baiazid trimisese un hatişerif către căpeteniile paşalîcurilor, şi că oştirile acestora se şi puseseră în mişcare, mai mult nu scoaseră de la el : unde se ascundea sultanul, încotro se îndreptau paşalele. Cam ce treabă i se încredinţase lui nu era greu de ghicit.

Dîndu-şi seama de primejdie, regele înfricoşă tabăra : Baiazid se afla pe aproape ! Storşi de valgă din pricina băuturii, burgunzii hohoteau neîncrezători. Auzi, să fie gata de luptă ! Restul cavalerilor se încîlceau zăpăciţi.

* Redute, tranşee. Tradus din polonă (vezi şi Dicţ. L. Rom. Moderne).

Neorînduiala în care se făceau pregătirile îl puse pe gînduri pe Mircea. Răsunau certuri și sudalme. Lăsă forfota aceea smintită și luînd cu sine o mie dintre cei mai destoinici călăreți, plecă să cerceteze împrejurimile.

Veștile aduse îl neliniștiră pe rege. Pașalele își așezaseră ienicerii și spahii pe platoul cetății. Sultanul nu se găsea acolo, ci pesemne undeva pe aproape, în apărarea celor de sus.

— Platoul putea să fie în mîinile noastre, rosti cu amărăciune Mircea, necăjit în același timp că se plecase voinței seniorilor apuseni și nu întreprinsese nimic singur, de mai înainte.

* * *

Moto: „Ce milă ne era să vedem atîția cavaleri în gura de lup a dușmanului!"*

Un sfat de război avu loc în tabără înainte de a începe lupta. Sigismund îi rugă pe seniori să-și spună cuvîntul, vestindu-i că-l păstra pe al său la urmă. Cum nu se hotăra nimeni să înceapă, Mircea ceru îngăduința ca, în loc de a zăbovi în tabără, să plece cu corpul său de oaste să lovească cel dintîi pe otomanii de lîngă cetate.

— Ce zice? se repezi ducele Burgundiei, mergînd spre rege. Cînd află, se mînie, apoi prins de un gînd, se așeză pe hohotit.

— Cinstea aceasta se cade cavalerilor burgunzi și francezi! N-am cutreierat atîtea ducate și regate ca să

* I. Neagoe: „Mircea cel Bătrîn" (O cronică bulgară) cu mențiunea „Un martor ocular al episodului".

îngăduim unui principe dunărean să culeagă laurii biruinței în locul nostru! Dacă n-aveați nevoie de spada noastră, la ce ne-ați poftit?

— Nu-l înțelege greșit pe credinciosul nostru prieten și aliat, șovăi regele, domnia sa ne-a cerut îngăduința numai pentru faptul că se pricepe ca nimeni altul să lupte cu turcii.

— Despre asta ne-ai mai vorbit și pare-mi-se ne-ai și scris, dete dintr-o mînă ducele. Dacă nu plec cel dintîi din tabără, nici nu mă mai urnesc!

Lancaster mormăi înciudat, germanii se ridicară și ei supărați. Francezii trecură de partea burgundului. Regele dete din cap descumpănit.

— Nu e vremea de tocmeală, de certuri, iluștri cavaleri. Primiți să plece ducele Burgundiei? Îl vom urma îndeaproape.

Vorbele sale stîrniră freamăt. Strigăte se învălmășiră. Se băteau cap în cap. Îndemnurile nu erau ieșite dintr-o cumpănire înțeleaptă, spre folosul izbînzii obștești, pentru care veniseră la Dunăre. Regele își pierdu răbdarea.

— Ba urma-urmei căpetenia luminăților voastre sînt eu! M-ați ales de bună voie, și mi s-ar cădea întîietatea! A mai rămas să ne încăierăm între noi, spre rușinea întregii Europe! Ajunge atîta sfadă! Însuflețirea se cuvine a o dărui țelului pentru care ne aflăm aici!

Le cuvîntă multă vreme în felul acesta. Deși nu se lăsau convinși, nu se mai îmbiară a-i răspunde, încît rămase să plece la atac mai întîi cavaleria burgundă, ajutată de cea franceză, cum hotărî regele. Întreaga tabără fu pusă pe picior de război. Ducele Burgundiei își înflăcăra cavalerii, amintindu-le de isprăvile străbunilor, făgăduindu-le prăzi îmbelșugate, o reîntoarcere triumfală acasă. „Ce n-au fost în stare prințișorii aceștia dunăreni, ne e dat nouă să înfăptuim! Ildîrîmul n-o să

vadă niciodată Roma, dar Burgundia da, căci îl vom duce prins în ducatul nostru." Urletele celor șase mii îi acoperiră vorbele.

Cu aceleași urlete, în galopul cailor, aveau să pornească atacul. Năvala cavalerilor împlătoșați — burgunzi și francezi — sparseră primul stăvilar format de spahii ; și al doilea se prăbuși măcelărit sau se trase în lături. Cei răniți își viermuiau trupurile cu ale cailor, în vaiete și rugi către Alah. Al treilea val, deși se lupta cu înverșunare, fu de asemenea înlăturat, dar atacul începu să se împotmolească ; după ce le țineau piept, spahiii se trăgeau înapoi, galopau pe caii lor iuți către margini, lăsîndu-i pe greoii cavaleri să se repeadă prin golurile rămase. După ce îi hărțuiră astfel, silindu-i să se răsucească, după cum le era voia, ca să le sleiască puterile, se prefăcură a fugi înfricoșați. Revenindu-și din zăpăceală, cavaleria burgundă porni pe urmele turcilor.

Se deschidea un cîmp larg. Departe se zărea ca o turmă învăluită în pulbere : o altă oștire otomană. Cavaleria burgundă se azvîrli într-acolo cu strigăte de izbîndă, părăsindu-i pe spahiii urmăriți.

Cu Mircea alături, Sigismund urmărea lupta de pe înălțimea cucerită. Oștirile lor primeau ultimele îndrumări de la voievodul Știbor și de la banul Losoncz. Văzură uimiți cum călăreții cădeau rînduri, rînduri, cu cai cu tot, deși nu aveau în față nici măcar un oștean turc ; zbieretele lor se amestecau cu nechezatul cailor, apoi se prăbușiră unii peste alții, încît înaintarea fu zăgăzuită de o stavilă nevăzută. Șovăind de pe lături, spahiii și ienicerii potopiră cavalerimea apuseană, cîtă nu căzuse la pămînt, rămînînd ca împotmolită.

— Ce să fie ? strigă regele.

— O capcană, rosti Mircea îngrijorat. Cîmpul e presărat cu pari ascuțiți. O viclenie de-a lui Baiazid !

N-avu vreme să-l lămurească deplin, căci măcelul începuse. Goniră spre oştire.

Galopau să le vină celor încercuiţi în ajutor, urmaţi de pedestrime. Treziţi cu otomanii asupră-le, cavalerii luptau vitejeşte, să-şi scape viaţa, corp la corp. Caii, însîngeraţi, săltau peste pari, goneau dincolo de cîmpul acela ca sălbăticiţi.

Sosiţi aproape, Sigismund şi Mircea fură nevoiţi să dea înapoi. De unde răsărise oştirea aceea numeroasă în frunte cu însuşi Baiazid ? Le tăia calea. Burgunzii şi francezii erau pierduţi. Încercară o hărţuire, în vreme ce cavalerii germani şi englezi izbeau marginile conduse de paşale. Ştibor se avîntă spre o aripă din oastea Ildîrîmului, fără a o putea zdrobi. Se retrase la vreme, să nu fie împresurat. Losoncz lovi corpul de oaste al sîrbului Ştefan Lazarovici, vasalul şi totodată cumnatul sultanului, dar n-avu mai mult noroc. Ce uşoară gonea încolo şi încoace cavalerimea turcă ! Ce iute se mişcau ienicerii ! Căzură mulţi oşteni ucişi, alţii fură luaţi prinşi.

— De plumb parcă ar fi ai noştri ! strigă regele mîniat.

— Nu mai e nici o scăpare, lupta e zadarnică, rosti osîndа Mircea, cu inima grea de durere.

Curtenii îl înconjurară pe rege, să-l apere, îi cerură să dea poruncă de retragere cît mai era vreme.

— Ar fi o nebunie să ne băgăm în gura lupului, strigă ducele de Lancaster. Burgundul şi-a dus cavalerii la pieire. Poftim ce s-a ales de făloşenia lui !

Sosit lîngă Mircea, Ştibor îl îndemnă de asemenea să se retragă. Regele întreba de palantinul de Ungaria, pe care nu-l zărea nicăieri. Hermann de Cilly şi castelanul Hanns de Nürnberg stăruiau ca Sigismund să părăsească cîmpul de bătaie.

— Repede la Dunăre! strigă burgravul Frederic. Să apucăm să ne îmbarcăm pe corăbii! Leinhart Richartingher, ce mai aşteptaţi?

— Nu-l găsesc pe Schiltberger...

Dinspre cîmpul de luptă goneau către ei cei scăpaţi din măcel. Se înserase între timp, astfel că, ajutaţi de întunericul ce se lăsa, rămăşiţa oştirilor o apucă spre Dunăre. Mircea şi Ştibor îl sfătuiră pe rege să treacă fluviul împreună cu ei în Ţara Românească.

— Măria Ta o să ajungă la Buda prin Transilvania. Sigismund se arătă temător de o capcană a uzurpatorului.

— Ne va tăia cu siguranţă calea! Mai bine pe Dunăre!

Cavalerii care îl însoţeau fură de aceeaşi părere, astfel că se despărţiră, corabia regelui apucînd-o către Marea Neagră.

Cei scăpaţi din încercuire îşi reveneau cu greu din spaimă. Ducele Burgundiei, palatinul Ungariei, seniori din Franţa şi din Germania căzuseră în mîna lui Baiazid.

— Nu mă îndoiesc că o să le dea drumul, rosti ducele de Lancaster. Pentru aur, toţi seniorii...

— Baiazid altfel purcede, luminăţia ta, îl întrerupse Leinhart Richartingher cu amărăciune. Face colecţie de capete frumoase de ghiauri! Pe bieţii noştri prieteni îi aşteaptă securea călăului. Securea înseamnă spaimă şi spaima supune ţările înfricoşaţilor!

Capitolul al XIII-lea

PĂMÎNTUL ACESTA NU-I VREA PE HICLENI

Nan Udobă, plecat cu cîţiva însoţitori să cerceteze malul Dunării, aduse vestea că şi cetatea Turnu fusese luată de turci, iar garnizoana maghiară de acolo fusese măcelărită. Ştibor spuse atunci că recucerirea acesteia trebuie amînată şi că n-ar fi cuminte de trecut fluviul decît printr-un loc îndepărtat de întăriturile otomane.

— Pe domniile noastre ne aşteaptă o treabă mai însemnată de îndeplinit.

Atît corăbiile cît şi oastea se strecurară în timpul nopţii către răsărit, încotro plecaseră regele cu însoţitorii. Căutară un loc mai strîmt de trecere, dar nu-l găsiră decît la aproape jumătate de drum între Olt şi Argeş, lăsînd Zimnicea spre apus. Se afla acolo, lîngă malul stîng, un ostrov lunguieţ. Podul de bărci fu alcătuit la iuţeală.

— Grozav loc pentru o cetate de apărare, surîse Mircea. O şi vedea în minte : înaltă, cu turnuri de pază, străjuind din ostrov amîndouă malurile, legată de cel muntean cu un pod ce, odată ridicat, ar lăsa Dunărea să o ocrotească din toate părţile *. Ar fi de necucerit ! strigă el.

— Ei, multe treburi avem de îndeplinit, Măria Ta ! făcu boierul Baldovin.

— Aşa e, spuse Domnitorul.

— Pe cea începută se cade mai întîi s-o sfîrşim, rise Ştibor.

Mircea îl privi binevoitor.

---

* Cetatea Giurgiu.

— M-ai ușura de o ispravă neplăcută. Ți-am făgăduit această pradă.

După cucerirea de către turci a cetății Turnu, populația munteană goni către orașele întărite de la miază-noapte, ducînd spaima cu ea. Din țințar, zvonul creștea, se preschimba, încît nu se mai știa dacă Ildîrîmul nu trecuse chiar fluviul și venea tăvălug ca să prade și să ucidă.

Trimise de uzurpator să aducă știri întemeiate pe adevăr, iscoadele se înapoiară în Cetatea de Scaun în goana cailor. Le primi spătarul.

— Luminăția ta, nici gînd să vină încoace sultanul! răsuflă căpetenia, căzînd în fața acestuia cu un genunche la pămînt.

— Prea bine! Așadar, scorniri de-ale norodului! Prostimea își face singură spaimă! Nici n-a crezut Domnitorul Vlad că prietenul său iar face o atare ocară!

— Vestea e și mai rea! Urcă spre muncele însuși Mircea! E cu el vo[illegible]

precum și stema Argeșului * ne vor fi îndemn, mereu, a ne strădui spre binele țării. Așa să ne ajute Dumnezeu!

Mișcați de vorbele sale, se ridicară cu toții. Izbucniră urale. Mai la urmă se auzi glasul puternic, limpede, al lui Nan Udobă, repetînd niște vorbe pe care cu doi ani în urmă, într-o noapte cumplită, le rostise slăvita sa mamă: „Trăiască Domnitorul Mircea, înțelept ca un bătrîn!".

— Grija noastră de acum e să stăruim în dorința de a vedea alcătuită Oastea cea Mare. Cîtă vreme Ildirîm are în mînă Turnu, nici cea mai pufoasă pernă nu va izbuti să odihnească capul domniei mele!

Le vorbi de minunatul loc din vadul Dunării, strîmt și dăruit cu un ostrov, unde va zidi o nouă cetate de apărare, la miazăzi, Giurgiu.

— Și spre Brăila o să mai ridicăm o cetate. Ne va fi de folos pentru a opri zelul acelor domnitori moldoveni ce cu ochi sănătoși vor avea văzul orb pentru slava Moldovei precum Ștefan Mușat! Forum Novum se va chema, adică Cetate Nouă, pînă cînd mulțimea de acolo îi va găsi alt nume, cum se obișnuiește de la obîrșia acestui neam. Așa făcură din Campolongo, Cîmpulung, din Castrul Argiș, Castrul lui Negru-Vodă și din Radu I, Cavalerul Negru. Cum vor face și din Mircea...

Se opri să rîdă.

— Ei, boierilor, norodul cînd îți lipește porecla n-o mai șterge nici Cel de Sus, darmite vreun grămătic binevoitor!

— Așa e, Măria Ta! Ticăloasa rubedenie a Basarabilor, Vlad, pomenit va fi, zic eu, cu hiclenia atîrnată de numele ce l-a primit la botez: uzurpatorul!

* Stemele: Cîmpulungului; Basarabilor; Argeșului.

Oştirea munteană nu întîrzie multă vreme în olatul Rucărului, căci cetatea Dîmboviţa, lovită de Ştibor, nu aşteptă să fie ruinată din pricina puţinilor fugari aciuiaţi acolo. Vlad le împuiase urechile oştenilor ce o apărau, în frunte cu pîrcălabul, cum că Mircea fusese ucis la Nicopole, iar sultanul împingea cutezanţa pînă acolo încît să dorească şi cuprinderea Ţării Româneşti, lucru ce-i făcuse pe el şi dregători să se refugieze spre miazănoapte, unde aşteptau sprijin moldovean şi polon. În loc de oştiri de ale panilor şi hatmanilor, pîrcălabul văzu cu surprindere că se aşezau pentru a lovi cetatea munteni şi unguri, saşi şi români transilvăneni, veniţi din miazăzi. Porunca uzurpatorului suna aspră : apărare pînă la ultimul oştean ! Dregătorii lui nu se dezlipeau de lîngă căpeteniile cetăţii, îmbărbătîndu-le, amintindu-le de faima biruinţei pîrcălabului Dragomir. Prima solie trimisă de Ştibor nu fu primită de Vlad, să nu fie dată în vileag ţesătura înşelăciunii, de aceea cetatea fu lovită necruţător. La căderea nopţii lupta continua. Ştibor făcu un plan de învăluire, apoi trimise, spre dimineaţă, o altă solie, cu Nan Udobă în frunte, la cererea acestuia. Pîrcălabul îl recunoscu de departe şi nu se dumirea de ce nu mai era în slujba lui Vlad. Dete poruncă să fie lăsată solia să-şi spună cuvîntul. De astă dată nu se împotrivi nici uzurpatorul, nădăjduind că va izbuti să-l pedepsească pe hiclean. Pîrcălabul se lămuri iute cum stăteau lucrurile, de la întîiele cuvinte rostite de Nan Udobă.

— Nu se cade, boierule, a-i adăposti în cetatea Dîmboviţei pe vrăjmaşii Domnitorului Mircea ! Dacă domnia ta nu vrea să împărtăşească soarta acestor vînduţi către Ildîrîm, îndeplineşte porunca împuternicitului Măriei Sale, voievodul Ştibor al Transilvaniei să-i predai pe fugari ! Nu-i aşteaptă nici cazna, nici tăierea capete-

lor, cum li s-ar cuveni, ci pribegia. La vrerea lui Mircea, Sfatul Țării a hotărît și el așa. Pămîntul strămoșesc nu-i vrea pe hîcleni nici morți, nici vii!

— Tîlharule! se repezi uzurpatorul vînăt de furie, cu sabia scoasă. Ai prădat visteria! Șarpe încălzit la sînul meu! Prefăcutule! Hiară! Cum mi-ai furat binele?

Boierul Șerban sărise sprinten în întîmpinarea lui și-l silea cu spada să se tragă înapoi. Dar teama să nu li se asprească pedeapsa pe care o credeau neînsemnată îi făcu pe boierii lui Vlad să-l înșface de cîte un braț. Se zbătea hicleanul ca un smintit în brațele lor, aruncînd blesteme.

Nan Udobă se mulțumi să rîdă. Rîdea din inimă, și hohotele sale făceau să răsune cetatea, acum prea goală.

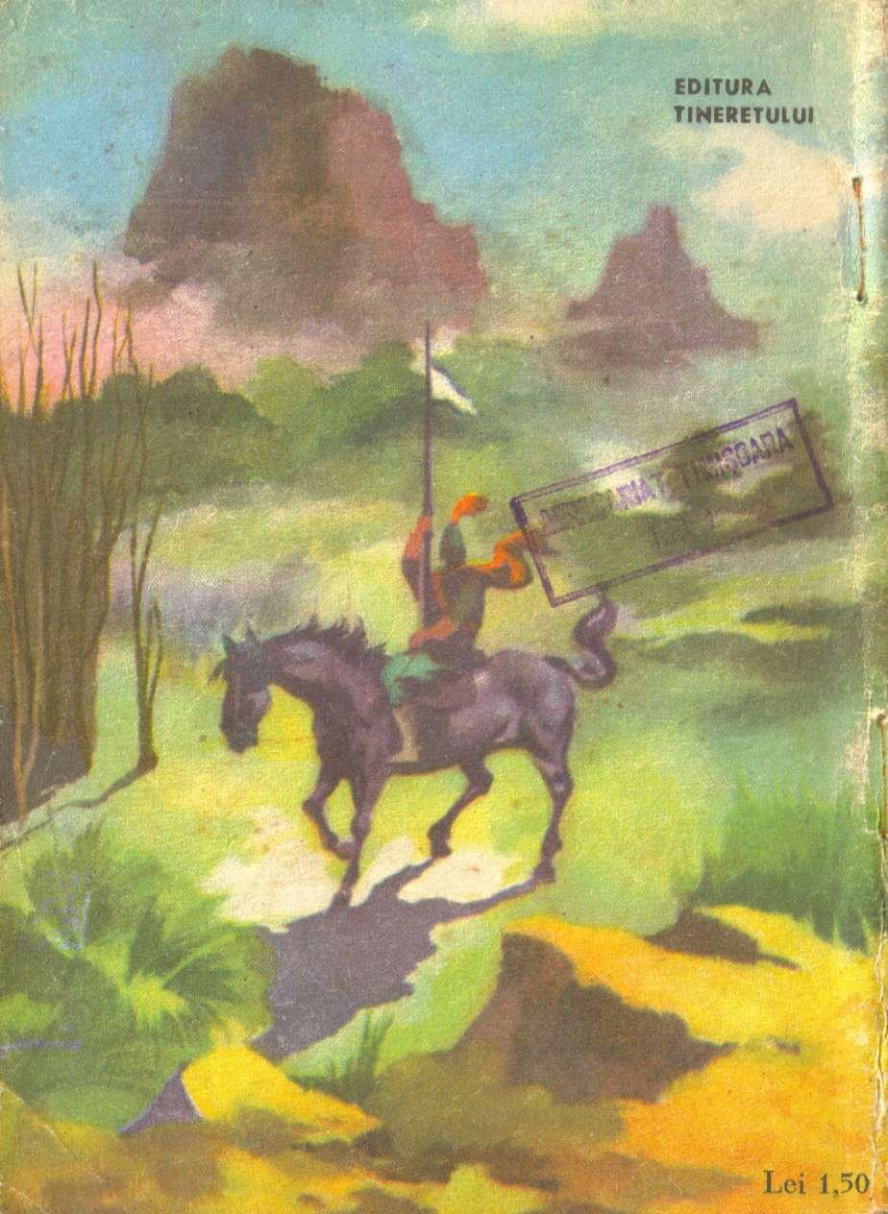

EDITURA
TINERETULUI

Lei 1,50